

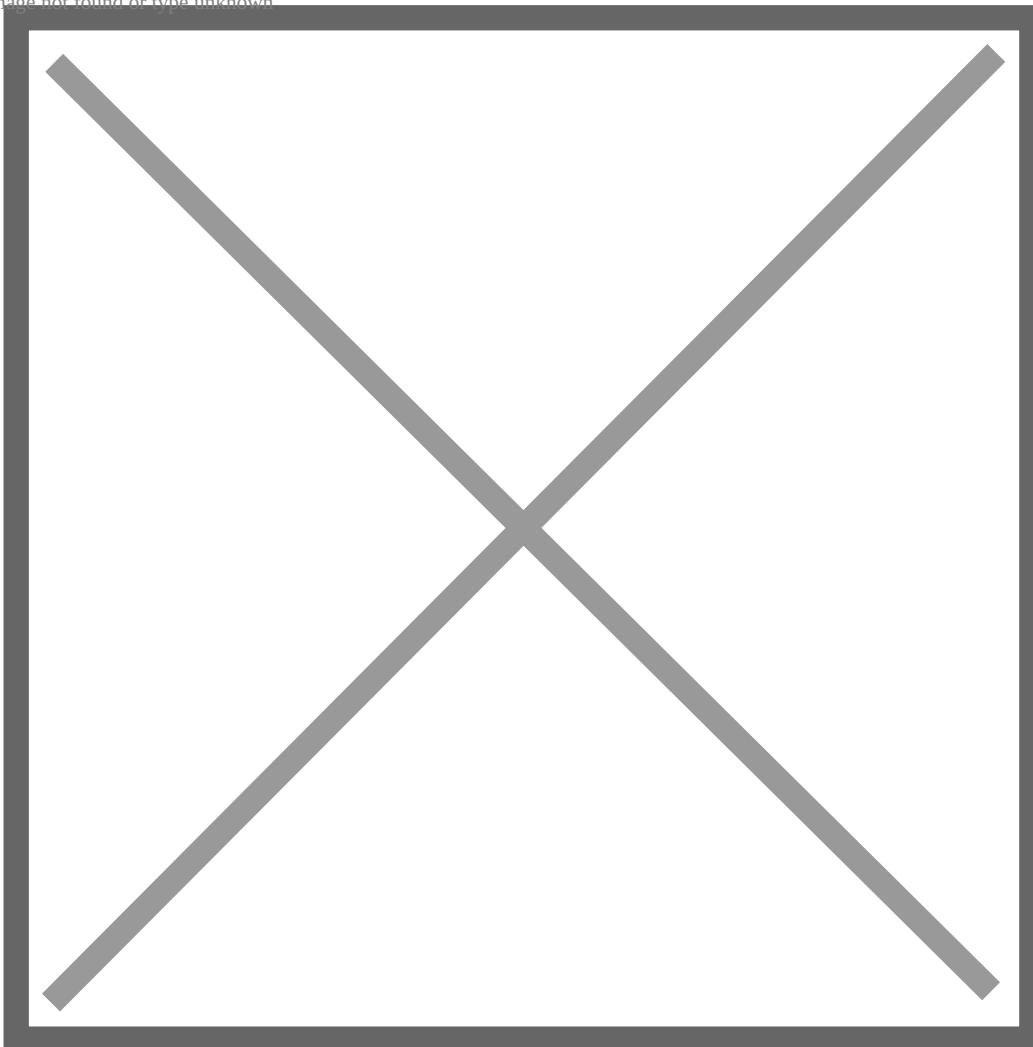
Η ουσιαστική θεμελίωση του φαινομένου της αγωγής (B')

/ [Πεμπουσσία](#)

Η περιοχή, όπου μπορούμε συνήθως να εντοπίσουμε τη βοήθεια ως προσφορά ουσιαστικής αγάπης, είναι οι διαπροσωπικές σχέσεις του παιδιού με τους γονείς και ιδιαίτερα της μητέρας.

Image not found or type unknown

Το παιδί χρειάζεται τη βοήθεια της μητέρας για να αναπτύξει την ύπαρξή του και η μητέρα προσφέρει την αγάπη της όχι επιφανειακά και συναισθηματικά, αλλά μέσα από τη μητρική της υπόσταση, τη μητρική της καρδιά. Το παιδί αποδέχεται

τη βοήθεια της μητέρας, γιατί την αγαπάει και όχι γιατί μονάχο του δεν μπορεί να τα καταφέρει. Η μητέρα προσφέρει την αγάπη της με τη βεβαιότητα ότι για να μεγαλώσει το παιδί πρέπει αυτή να του προσφέρει ολόκληρο τον εαυτό της. Σε τούτο το σημείο αποκαλύπτεται η προσφορά της ουσιαστικής αγωγής, που είναι για τον άνθρωπο απαραίτητη και επιτακτική.

Ο άνθρωπος με τη βοήθεια που προσφέρει εκφράζει συνήθως την ιδιοτέλεια και την κυριαρχία του πάνω στο συνάνθρωπό του. Εύκολα λοιπόν καταλαβαίνουμε, πως δεν είναι δυνατόν να υπάρξει αγωγή, που να στηρίζεται σε μια τέτοια κυριαρχία του ενός ανθρώπου στον άλλον, του παιδαγωγού στον παιδαγωγούμενο. Η αποκάθαρση όμως της βοηθείας από το πνεύμα της κυριαρχίας και της καταδυναστεύσεως δεν μπορεί να γίνει στο χώρο της ενδοκόσμιας περιοχής. Εδώ ο άνθρωπος πρέπει αδιάκοπα να προβάλλει τις δυνάμεις του, ξεχωρίζοντας το εγώ του από όλους τούς άλλους. Τούτο το ξεχώρισμα πρέπει να εκφραστεί με την υποτίμηση του άλλου, που θα φέρει κατά τη γνώμη του τη δική του ανύψωση. Ο άνθρωπος με την τεμαχισμένη ατομική φύση του, με το αδιάκοπα προβαλλόμενο για υπεροχή εγώ του και γενικά με τα ενδοκόσμια κριτήρια που διαθέτει δεν είναι σε θέση να καταλάβει, πως είναι δυνατόν να καλλιεργήσει και να περισώσει τον εαυτό του από τη στιγμή, που θα τον προσφέρει στους άλλους ανθρώπους. Αντίθετα καταλαβαίνει πως κάτι τέτοιο είναι βασικά μια μωρία και ανοησία, γιατί όταν δίνεις στον άλλο κάτι, εσύ ο ίδιος στερείσαι και χάνεις αυτό που έδωσες. Πολύ δε περισσότερο, όταν δίνεις στους άλλους τον εαυτό σου, εσύ κιόλας τον έχεις χάσει, κι έτσι είσαι χαμένος. Για να μη γίνει κάτι τέτοιο, πρέπει να φροντίσεις για το εγώ σου, να το τροφοδοτήσεις με τα όσα θα σου προσφέρουν οι άλλοι άνθρωποι. Έτσι αποκτά κανείς την εντύπωση, πως οι άλλοι πρέπει να γίνονται υπηρέτες και να διακονούν συνεχώς, ενώ εσύ πρέπει να τους κυριαρχείς και να τους εξουσιάζεις.

Για να ξεκαθαριστεί η έννοια της βοήθειας από το πνεύμα της υπεροχής πρέπει ο άνθρωπος να υπερπηδήσει το φαύλο κύκλο της εγκοσμιότητας και ατομικότητας και να ξαναβρεθεί στον προσωπικό χώρο, όπου προσφέρεται η κοινωνία της αγάπης χωρίς καμιά απολύτως ιδιοτέλεια. Όλα αυτά όμως, τα τόσο απαραίτητα για τη θεμελίωση και τη λειτουργία του φαινομένου της αγωγής, μπορεί να γίνουν μονάχα, όταν αποκαλυφθεί η αληθινή φύση και το πρόσωπο του ανθρώπου, όταν δηλαδή βρεθούμε και πάλι στο χώρο της καθολικότητας, όπου ο κόσμος και ο άνθρωπος θεωρούνται συνολικά και όχι τεμαχισμένα. Σε τούτο τον αρμονικό χώρο κάθε ξεχώρισμα του εγώ από τους άλλους δεν έχει καμιά θέση. Αν όμως συμβεί, τότε σημαίνει μια ουσιαστική εμπλοκή στην ομαλή κυκλοφορία της αγάπης, μια έκπτωση από την πραγματική φύση και μια καταδίκη σε θάνατο, έπου θα αποκαλύπτεται όχι το τέλος της συμφοράς, αλλά η απαρχή της. Η αγωγή όμως χρειάζεται ακριβώς την αντίθετη περιοχή. Δηλαδή εκεί όπου το Συ (ο άλλος) δεν απορρίπτεται για να ωφεληθεί το Εγώ, ούτε ο αδύνατος θυσιάζεται για την υπεροχή του ισχυρού, αλλά αντίθετα το Εγώ θυσιάζεται για να περισωθεί τελικά η ύπαρξη, διακονεί τους άλλους για να τραφεί, γίνεται μικρό για να αποκαλύψει τη μεγαλειώδη αξία του προσώπου, γίνεται ο δούλος σ' όλους για να είναι αληθινά πρώτο. Αυτό όμως το αναποδογύρισμα στην πορεία του τεμαχισμένου ανθρώπου γίνεται από τη στιγμή, που ο Θεός αποκαλύπτει στο Πρόσωπο του Ιησού Χριστού την καθολική και επομένως αληθινή φύση του ανθρώπου.

Η αγωγή λοιπόν αποκτά την πραγματική της διάσταση, όταν θεμελιώνεται στο λόγο του Θεού, που μας αποκαλύφθηκε με τον Ιησού Χριστό, ο οποίος είναι η Κεφαλή στην ξανανεωθείσα με το Θεό ανθρώπινη φύση σ' ένα ζωντανό οργανισμό, στο σώμα της Εκκλησίας. Στο λόγο του Θεού ο άνθρωπος ανακαλύπτει τον εαυτό του ως υποκείμενο, τον αναγνωρίζει και τον αποδέχεται ως προσωπική ύπαρξη, που χαρακτηρίζεται για την αναφορά της στο Θεό και τη σύνδεσή της με τους άλλους ανθρώπους. Μονάχα σε μια τέτοια σχέση, κοινωνία και αλληλοβοήθεια εμφανίζεται, προσφέρεται και ολοκληρώνεται το φαινόμενο της αγωγής.

Αν ενδιαφερόμαστε αληθινά για μια γνήσια και δυναμική αγωγή, πρέπει συνεχώς να αναζητάμε σ' αυτήν τα σημεία εκείνα, που θα μας αποκαλύπτουν την αληθινή διάσταση της υπάρξεώς μας και συνεπώς τον τρόπο, που θα την αναπτύξουμε και θα την διασώσουμε. Θα ζητάμε δηλαδή την αληθινή φύση και το πρόσωπο του ανθρώπου, την καθολικότητα και ενότητα στον άνθρωπο και την κτίση, την οντολογική κοινωνία της αγάπης, το διαλογικό χώρο του ανθρώπου ως υποκειμένου, την πραγματική μορφή της βοήθειας και την έκφραση της γνήσιας κυριαρχίας στην περιοχή της ανιδιοτέλειας, της διακονίας και της αδιάκοπης προσφοράς. Αγωγή που δεν διαθέτει αυτά τα βασικά σημεία δεν μπορεί να είναι γνήσια και δημιουργική.

Η αγωγή όμως στη διάρκεια της ιστορικής πορείας της αντιμετώπισε πολλούς πειρασμούς, που όλο και την οδηγούσαν σε μια παρέκκλιση από τους πιο πάνω βασικούς στόχους της. Είναι δε χαρακτηριστικό, πως οι πιο ουσιαστικές ελλείψεις της παρουσιάζονταν κατά περίεργο τρόπο σε περίοδο, που οι ουμανιστικές αυτονομιστικές τάσεις και οι ενδοκόσμιες ερμηνευτικές προσπάθειές της έφταναν στο υψηλότερο σημείο τους.

Μπροστά σε τούτο το αδιέξοδο προσκαλείται η ορθόδοξη εκκλησιαστική μαρτυρία για την παιδαγωγική πραγματικότητα να καταθέσει τη συμβολή της για να βρεθεί η ορθή λύση. Είναι υποχρεωμένη να μαρτυρήσει και να υπενθυμίσει σε κάθε μορφή αγωγής, πως η αληθινή απελευθέρωση και μεταμόρφωση του ανθρώπου, που φυλακίστηκε από την αμαρτία και παραμορφώθηκε, πραγματοποιήθηκε στο Πρόσωπο του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού. Η αποδοχή της προσωπικής κλήσεως του ανθρώπου από τον Ιησού Χριστό, «άχρις ου μορφωθή εν αυτώ» (Γαλ. δ' 19), αποτελεί την κατάφαση και πρόσληψη της παιδαγωγικής πραγματικότητας και συνάμα την καταξίωση και διάσωση σ' όλα τα πολύτιμα στοιχεία της, που θα διακονούν και θα παιδαγωγούν αληθινά τη φύση του ανθρώπου μέσα στην αδιάκοπη μεταμόρφωσή τους από τον Τριαδικό Θεό.

(Ν. Γρηγοριάδης, «Η Ορθόδοξη μαρτυρία για την αγωγή», Μαρτυρία Ορθοδοξίας, σ. 113-119)